

Betreft: Bijdrage Stichting Rechten voor al wat leeft en Comité Dierennoodhulp
ontwerpbesluit Houders van dieren

Alkmaar/Amsterdam, 29 maart 2010

Geachte heer, mevrouw,

Graag maken de Stichting Rechten voor al wat leeft en Comité Dierennoodhulp in het kader van de consultatieronde gebruik van de mogelijkheid een reactie te geven op het ontwerpbesluit Houders van dieren. Naast onze eigen inbreng in deze reactie verwijzen wij u naar de gezamenlijke inbreng van de Coalitie Dierenwelzijns Organisaties Nederland (CDON) die wij in het geheel onderschrijven. Hieronder vindt u onze kritische inbreng:

- In het ontwerpbesluit Houders van dieren zien wij het in de Wet Dieren genoemde artikel 1.3 dat gaat over de intrinsieke waarde van dieren die erkend wordt niet terug komen.
- Bij artikel 1.2 over dierenmishandeling in het ontwerpbesluit maken wij ernstig bezwaar tegen het feit dat er onder c pas van mishandeling sprake is wanneer een dier zodanig geslagen wordt dat dit letsel ten gevolge heeft. Deze woorden geven te veel ruimte aan mensen die hun dier mishandelen en te weinig ruimte aan politie en inspecteurs. Blauwe plekken zie je vaak niet bij dieren. Zolang er geen aantoonbaar letsel is kan men niet ingrijpen. Van het regelmatig stompen en slaan hoeft een dier geen zichtbaar letsel over te houden. Mensen horen een dier niet te slaan, punt uit. Wij zien ook geen verschil met schoppen in deze context, dat wel zonder dat er sprake hoeft te zijn van letsel is opgenomen in dit artikel.
- Wij maken ernstig bezwaar tegen het legitimeren van toepassing van stroombanden (en het uitsluiten van dierenmishandeling!) bij honden om ongewenst gedrag af te leren onder deskundige begeleiding. Dit is niet wenselijk omdat: 1. Al gebeurt dit door een deskundige: de stroomstoot moet op het juiste moment plaats vinden. De kans is groot dat dit ook bij een deskundige net op het verkeerde moment gebeurt (als er een deur open gaat, iemand voorbij komt etc.) en de hond het verkeerd associeert en daar angst voor gaat krijgen. 2. In de meeste gevallen moet de hond blijvend de band om. 3. Dit kan leiden, wat we vaak zien gebeuren, tot machtsmisbruik bij de eigenaar. 4. Bij drift, zoals jacht en agressie, is de kans groot dat de hond zich niets van de stroomstoot aantrekt omdat de drift te groot is, waardoor het voltage opgehoogd moet worden en het dus geen effect heeft.

- Daarnaast missen wij bij Artikel 1.2 over dierenmishandeling de volgende vormen van dierenmishandeling: 1. Sex met dieren 2. Het onthouden van voedsel en drinken 3. Het dier langdurig blootstellen aan de brandende zon of aan koude, waarvan aannemelijk is dat dit de gezondheid van het dier schaden kan 4. Psychische mishandeling (treiteren, sarren, dreigen, uitlokken etc)
- Wij maken er bezwaar tegen dat in artikel 1.3, vijfde lid, van dit besluit, de lijst met dieren, die in afwijking van het verbod, wel mogen worden gehouden, alleen zoogdieren bevat. Juist voor het houden van andere dierklassen zoals vogels, insecten en reptielen zouden beperkingen in het houden ervan dienen te gelden omdat bekend is dat het welzijn van deze dieren vaak geschaad wordt doordat onvoldoende tegemoet wordt gekomen aan de behoeften van deze dieren en hun natuurlijke habitat.
- In artikel 1.14: 'Kennis over het doden van dieren en daarmee verband houdende activiteiten', wordt gesteld dat deze activiteiten uitgevoerd worden door personen die de nodige kennis en vaardigheden bezitten om de taken humaan en doeltreffend uit te voeren. Wij vinden dit erg vaag gesteld; men kan er alle kanten mee uit. Iedereen kan wel zeggen dat hij deze kennis en vaardigheid bezit. Wij zouden graag zien dat dit als volgt wordt veranderd: 'door dierenartsen of andere bevoegde of hiertoe opgeleide en vakbekwame personen'.
- Bij artikel 1.5 in het ontwerpbesluit Houders van dieren staat dat de bewegingsvrijheid van een dier niet op zodanige wijze beperkt mag worden dat het dier daardoor onnodig lijdt of letsel wordt toegebracht. Dit lijkt ons haaks te staan op lid 2 van ditzelfde artikel waarin staat dat wanneer een dier permanent of geregeld wordt aangebonden voldoende ruimte wordt gelaten voor zijn fysiologische en ethologische behoeften. Het permanent of geregeld vastbinden van dieren beperkt het dier op zodanige wijze dat het hierdoor ernstig psychisch lijdt omdat het dier zijn natuurlijke behoeften niet kan uiten. Wij zouden lid 2 daarom in het geheel geschrapt willen zien.
- In artikel 1.5 missen wij de volgende tekst: Het dier moet zijn natuurlijke behoeften kunnen uiten in een zo natuurlijk mogelijk gemaakte leefomgeving.
- In de toelichting op artikel 1.5 staat 'In beginsel zal deze beoordeling zoveel mogelijk plaatsvinden op basis van wetenschappelijke gegevens. Steeds zal bij de beoordeling van een soort worden getoetst of de tot die soorten behorende dieren ten algemene in normale omstandigheden door personen met een gemiddeld kennisniveau kunnen worden gehouden en verzorgd.' Ons commentaar hier op is dat dit niets zegt over hoe deze dieren in de praktijk door het merendeel van de mensen worden verzorgd. Huisvestingsregels voor de diersoorten zijn daarom hard nodig!
- Deze tekst 'Het dier moet zijn natuurlijke behoeften kunnen uiten in een zo natuurlijk mogelijk gemaakte leefomgeving' ontbreekt ook in artikel 1.6 en 1.7. Wij zien deze tekst graag toegevoegd in de artikelen 1.6 en 1.7.
- In de artikelen 1.5, 1.6 en 1.7 ontbreekt goede regelgeving die rekening houdt met het welzijn van dieren inzake huisvesting en zorg en die deze ook probeert te waarborgen. Huisdieren kunnen nog altijd geïsoleerd en te klein worden gehuisvest onder dit

besluit waardoor het welzijn van deze dieren ernstig benadeeld wordt. Huisdieren worden door deze artikelen niet beschermd, de eisen zijn te minimaal en te vaag. Men kan er alle kanten mee op. Hierdoor kunnen sociale dieren levenslang in isolatie opgesloten worden en kunnen dieren hun natuurlijke behoeften niet uiten door de omstandigheden waarin ze in het hok of de kooi opgesloten zitten. Onderzoeken hebben aangetoond dat dieren o.a. door eenzaamheid en het niet kunnen uiten van hun behoeften eerder doodgaan. Wij zien dit als een verborgen vorm van dierenmishandeling. De overheid dient voor deze miljoenen dieren die gehouden worden als gezelschapsdier aparte huisvestingsregels op te stellen om deze verborgen mishandeling te voorkomen. Dieren zijn immers geen wegwerpproducten. Zolang er geen goede regelgeving voor deze gehouden huisdieren is die rekening houdt met hun aard en behoeften, is het mogelijk om als particulier dieren te houden op een manier waarbij geheel aan de intrinsieke waarde van het dier voorbij gegaan wordt en het dier slechts als gebruiksvoorwerp wordt gezien. In de volgende link: <http://www.comitedierenhulp.nl/Zwartboek%20Binnenwerk%20Web.pdf> kunt u zien hoe een kind van zestien jaar konijnen op dierenvriendelijke wijze als hobby kan houden enkel en alleen omdat er voor deze dieren geen regelgeving is voor particulieren. Helaas is dit geen uitzondering!

- Op pagina 7 van de Toelichting staat: “Als in het oog springende maatschappelijke opvattingen omtrent het houden van dieren komt vooral bezorgdheid naar voren over het houden van dieren in de intensieve veehouderij (varkens en kippen). Krappe behuizing en verzorging zijn de belangrijkste zorgpunten. Voor vissen richt die bezorgdheid zich vooral op het doden. Voor gezelschapsdieren bestaat bezorgdheid over de verzorging van dieren en gebrek daaraan in de vorm van verwaarlozing en problemen in de fokkerij.” Wij vinden dit beeld niet kloppen: Ook bij gezelschapsdieren (waartoe ook vissen behoren) is de krappe behuizing van de dieren, waardoor zij hun natuurlijke behoeften niet kunnen uiten, een grote zorg voor dierenwelzijnsorganisaties. Wij zien dit graag toegevoegd.
- Bij artikel 1.9 Toepassingsbereik: Als diercategorieën, bedoeld in artikel 2.10, eerste lid, van de wet worden aangewezen cavia's, muizen, ratten, duiven, honden en katten. Behorend bij artikel 1.10 Gevallen waarin dieren mogen worden gedood, vinden wij het gerechtvaardigd dat er meer dieren opgenomen worden die als huisdier gehouden worden. Wij denken dan in de eerste plaats aan konijnen, gerbils, ratten en hamsters. Maar ook kanaries, parkieten, papagaaien en andere vogels die als huisdier gehouden worden horen niet op deze lijst te ontbreken!
- Wij maken ernstig bezwaar tegen de behorend bij artikel 2.1 aangewezen soorten in de lijst van de in Nederland te houden dieren met het oog op de productie van die dieren afkomstige producten. Ons bezwaar betreft de volgende op de lijst voorkomende dieren: hamster, konijn, rat, gerbil, tamme muis, cavia. Deze dieren worden, algemeen aanvaard, louter als gezelschapsdier gehouden en worden met uitzondering van het konijn niet gebruikt voor menselijke consumptie en dienen dan ook op de lijst van gehouden gezelschapsdieren te staan en zo behandeld te worden. Van konijnen is bovendien bekend dat er zich grote dierenwelzijnsproblemen voordoen in de wijze waarop zij voor productie worden gehouden. Dit is ons inziens dan ook een extra reden om konijnen van genoemde productielijst te schrappen en ervoor te zorgen dat er in dit Besluit goede verzorgings- en huisvestingsregels voor konijnen als huisdier worden opgesteld. Wij verzoeken u hamster, konijn, rat, gerbil, tamme muis en cavia

van de productielijst te schrappen en hen toe te voegen aan de lijst van de dieren bij artikel 1.9 Toepassingsbereik. Als diercategorieën, bedoeld in artikel 2.10, eerste lid, van de wet worden aangewezen cavia's, muizen, ratten, duiven, honden en katten. Behorend bij artikel 1.10 Gevallen waarin dieren mogen worden gedood.

- Over hoofdstuk 2: 'Houden van dieren voor landbouwdoeleinden' willen wij het volgende nadrukkelijk kwijt: wij vinden het diep betreurenswaardig dat er in dit ontwerpbesluit waar het gaat om het houden van productiedieren er overall uitzonderingen worden gemaakt en men genoeg neemt met de regelgeving van de huidige intensieve vee-industrie terwijl zeer duidelijk is dat er aan de intrinsieke waarde van deze dieren die op deze wijze gehouden worden geheel voorbij wordt gegaan en de manier waarop zij gehouden worden groot lijden bij de dieren veroorzaakt.
- Bij artikel 2.3 Houden van productiedieren staat onder lid 1: "De bewegingsvrijheid van een dier wordt niet op zodanige wijze beperkt dat het dier daardoor onnodig lijden of letsel wordt toegebracht." In lid 2 staat: "Wanneer een dier permanent of geregeld wordt aangebonden wordt het voldoende ruimte gelaten voor zijn fysiologische en ethologische behoeften." Het permanent of geregeld vastbinden van dieren beperkt het dier echter sowieso in zijn ruimte zodat er geen sprake van kan zijn dat het zijn natuurlijke behoeften kan uiten. Wij zouden lid 2 daarom in het geheel geschrapt willen zien.
- In artikel 2.5 'Verlichting en ventilatie' missen wij bij de genoemde punten een verplichte brandbeveiliging die goedgekeurd is door de brandweer en een goed functionerende brand/rookmelder. Daarnaast missen wij een rampenplan. Het komt helaas te vaak voor dat dieren massaal stikken en levend verbranden in de vee-industrie. Dit had door goede brandpreventie vaak voorkomen kunnen worden. Bovendien wordt bij dit soort gebeurtenissen aan de intrinsieke waarde van de dieren in het geheel voorbijgegaan. "Er zijn geen gewonden gevallen" is iets wat een ieder bij de berichtgeving in de media kan horen terwijl er duizenden dieren het slachtoffer zijn geworden. Aan de overlevende dieren die vaak gewond zijn wordt geen prioriteit gegeven om hen medisch te verzorgen.
- Bij artikel 3.1 over de Waak- en heemhonden vragen wij ons af hoe het kan dat anno 2010 in Nederland nog altijd honden langdurig aan de ketting mogen worden gelegd of in een kennel opgesloten worden? Is de nieuwe Wet Dieren niet juist hét moment om dit te herzien, ook omdat in de huidige tijd er goede alternatieven zijn zoals alarminstallaties en bewakingscamera's, en honden voor dit doel op deze wijze niet langer gehouden hoeven te worden? Een hond voor dit gebruik levenslang aan een ketting houden of gevangen houden in een ren is in deze tijd geheel onnodig en is, wanneer men kijkt of het welzijn van het dier in het geding komt, om die reden volstrekt af te keuren. Daarnaast vinden wij de gebruikte term 'voldoende' in dit artikel over de lengte van het bevestigingsmiddel van de ketting en de ruimte van het hok te vaag. De term 'voldoende' is te willekeurig en biedt te veel ruimte waardoor er moeilijk tegen optreden kan worden wanneer een hond slecht gehuisvest wordt.
- Wij maken ernstige bezwaren tegen lid 1 van artikel 5.2 'Doden van productiedieren', dat gaat over het doden van eigen consumptiedieren als pluimvee en lagomorfen. Wij

vinden dat deze hobbydieren evenals huisdieren behoren te vallen onder het toepassingsbereik van artikel 1.9. Als diercategorieën, behorend bij artikel 1.10 Gevallen waarin dieren mogen worden gedood. Vanuit het bewaken van het dierenwelzijn mag er niet vanuit worden gegaan dat deze hobbyhouders voldoende expertise in huis hebben om de dieren bij doding niet te laten lijden. Bovendien is er geen mogelijkheid tot toezicht, zoals dat wel in slachthuizen het geval is.

- In de Toelichting lezen wij in § 6: Handhaving "De ambtenaren van de Algemene Inspectiedienst (AID) van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit zijn ingevolge [artikel aanwijzing ambtenaren handhaving] voor dieren belast met het toezicht op de naleving van dit besluit." Wij maken er ernstige bezwaren tegen wanneer over de handhaving van dit besluit slechts de AID waakt. Wij nemen aan dat het een vergissing is dat de LID hierin ontbreekt en dat deze alsnog opgenomen wordt in de tekst.
- In hoofdstuk 4 'Het houden van dieren voor vertoning' ontbreekt regelgeving voor het gebruik van levende dieren voor kunstuitingen. Wij zouden hier een verbod op willen zien zodra het welzijn van de dieren geschaad wordt. Daarnaast ontbreekt regelgeving voor kinderboerderijen, rijdende kinderboerderijen, levende kerststallen en het gebruik van dieren als toeristische attractie of bij feestelijke gelegenheden.
- In artikel 4.2 over de exploitatie van dierentuinen staat dat de vergunning en de daarbij behorende artikelen niet van toepassing zijn op inrichtingen waar ten hoogste tien wilde diersoorten worden gehouden. Wij vinden het zeer bevreemdend en kwalijk dat er voor dit soort inrichtingen betreffende restaurants, hotels, musea, recreatie- en attractieparken waar enkele wilde diersoorten worden gehouden geen strenge welzijnsregels gelden die vergelijkbaar zijn met die zoals in de dierentuinen om het welzijn van de daar verblijvende dieren te waarborgen.
- Over artikel 5.4 Doden van dieren zonder voorafgaande bedwelming willen wij het volgende opmerken: Wij zouden graag een verbod zien op het doden zonder voorafgaande bedwelming, ook t.b.v. godsdienstige riten.
- Vervolgens willen wij nog opmerken dat wij niets in dit besluit hebben kunnen terugvinden dat de handel in dieren, die nu nog altijd ongehinderd met dieren op sites als Marktplaats wordt bedreven met alle kwalijke gevolgen van dien, tegen gaat.

Wij hopen voor de dieren dat u onze kritiek ter harte neemt.

Bep de Boer
Stichting Rechten voor al wat leeft

Sandra van de Werd
Comité Dierennoodhulp